

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Előfizetési feltételek:
Videkre postán vagy helyben hárszó
(hirdetés)
Egy évre 10 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyen szám 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasábos petitor egyszeri hirdetésnél 12,
kétzeresnél 10, háromszorosnál 8 Kr.
A nyilattéri petitor 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Hirdetmények elfogadtnak a ki-
adónál kivül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetvésteteli
hivatalában Budapesten: Borotya-utca
3. sz. I. em. Becs: Wallischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

Szerkesztői iroda:
Belváros, Kalap-ut. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez érkező. —
Bementetlen levelek csak a szerkesztő-
szék által fogadtnak el. — Kéziratok nem
adtnak vissza.
Kiadóhivatal:
Belváros, Lipót-ut. 2. sz. földszint (**Ker-**
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közleme-
nyek (előfizetési pénzek, hirdetvények
kiadás körüli panaszok) érkezők.

Budapest, mártius 5.

Nem lehet elég figyelemmel kísérni azon ultramontán mozgalmat, mely mindinkább terjed a világon, s nálunk is a hol 1848. előtt ismeretlen volt, dacára annak, hogy papságunk történeti multjával, hazafiságával, és a nemzet jellemével ellentétben áll, meghonosítani kísérik, mely soha, sehol, jót még nem teremtett, ellenben családok és nemzetek, békéjét, egyetértését, boldogságát, nem egy esetben földulta.

Ez okból térünk vissza oly hamar a „M. Állam“ enuncziációira. Miután tegnapi cikkünkben Wenckheim báró nyilatkozatával foglalkoztunk ma, a nevezett lap czáfolatával lesz dolgunk.

Fölötte föltűnőnek tartjuk azon hangot, melylyel az említett lap Deák Ferenczről szól. Nem s zorult érdemud hazánkfia a mi védelmünkre, s mi erre hivatva sem vagyunk, de az igazságszeretet, a méltányosság, és az illem érzete nem engedik elhallgatnunk azon megbotráncózást, melyet velünk együtt minden jóra való magyar ember annak hallatára érez, hogyan leczkérteti a „Magyar Állam“ Deák Ferenczet, hogyan gyanúsítja szerinte forradalmári multját, mindha csak Protzman, boldogtalan emlékü Bachféle rendőrönök fekete könyvéből olvasná reá.

Mind ez pedig, elismerjük, oly ügyes modorban történik, mely élénken emlékeztet azon Shakespeare által mestérelleg esetelt beszédre, melyet Caesar hullája fölött mond el Antonius, s melyben annak, mily tiszteletre méltó férfiu Brutus, szántalanszori ismétlésével, a tömeget vad dühre ingerli ellene.

Minden hasonlítás sántit, mondja a közmondás, így a fentebbi is, mert a „Magyar Állam“ expectorációinak nem lesz ugyanazon eredménye, nem fognak azok, az úgy is a társadalom érdekein kívül álló, fekete phalanx kivételével fölbőszíteni senkit Deák Ferencz ellen, a ki ez esetben pártkülönbség nélkül találkozott a közvéleménnyel.

Az pedig soha sem sikerülend a 130 tiltakozással páncélozott „M. Állam“-nak, bebizonyítani, hogy e tárgyban a közvélemény helyeslően nem nyilvánult volna, nem használ e részt a tömegre való hivatkozás, mert észszel és okkal, közvéleménynek, a függetlenek, műveltek és gondolkodók nézetét szokták tekinteni, nem az érdekelteket, sem a paranasszó vagy pálinka szag után, jobbra is, balra is, vezethető tömegét, melynek, a kézzelfogható hasznosságú reformok életbeléptetése fölött, megkérdésével az emberiség máig alig bontakozott volna még ki a primitív állapotok első stádiumából.

Nem csalódtunk, midőn a német parlamentben történtek megbeszélésénél azt állítók, hogy az ultramontánok nem ismernek hazát, nem politikai meggyőződést.

Láttunk egy strassburgi püspököt, aki az anxiót elfogadta, megéllhetjük még, hogy a székesfehérvári püspök Madarással, a rozsnyói Mileticsessel karöltve haladnak.

Csúdlakozva kell kérdeznünk, mivel fenyegeti Deák programja az egyházat, hogy annak nevében, kiváltságos harcrosai, oly nagy lármát ütnek. Nem egyébbel, mint a szabadsággal, — csak hogy ezt, nemcsak a katolikus, de minden egyház, nemcsak az egyházak, de az állam részére is követelni bátorodik: s ez az, ami nem kell az ultramontánoknak, akik nem tartják szabadságnak azt, amiben mások is részesülnek, akik magasztalják a francia viszonyokat, ahol az egyház csakugyan az államtól függ, mert ha másképp nem lehet, készek szolgák lenni fölfelé, ha csak zsarnokok maradhatnak lefelé, hiszen a szolgának meg van azon kilátása, hogy hízérgés által megnyervén gazdája bizalmát, ő legyen a ház tulajdonképeni urává.

Nem tagadhatja még a „Magyar Állam“ sem,

hogy a vallásnak nincs mit félnie a szabadságtól, de sopánkodva kérdi: „Hanem melyik és milyen szabadságtól?“ ne forgassuk föl a kérdést, szabadság ugy, mint igazság, csak egy van a földön, t. i. az, melynél fogva mindenki szabadon tehet mindent azon határig, melyet az alkotmányos uton alkotott törvény mindenki elébe egyenlően szab.

Ez azon szabadság, melylyel önköt Deák programja megkínál, ennek védszárnyai alatt virulnia kell minden olyan intézménynek, mely önmagában elégséges életerővel, s a meggyőződésekkel merített jogosultsággal bír.

Akik e szabadságot visszautasítják, vagy azt bizonyítják, hogy kishitűek, mert az egyház önmagából merített életerejében nem bíznak, vagy azt, hogy a vallással idegen, más, talán nagyon is világi érdekeknek szolgálnak.

Az elsőktől, ha léteznek, szánalommal fordulunk el, amazoknak pedig, akik nem mások, mint az ultramontánok, megmondjuk nyíltan, egyszerre mindenkorra, hogy a vallásnak az ultramontánokhoz semmi köze.

— **Ugy értesültünk**, hogy a kilenczes bizottság talán már ma befejezi munkálatait. A jelentés elkészítése azonban természetesen még több napot veendő igénybe.

— **Gróf Andrássy Gyula** külügyminiszter — mint a „M. P.“ írja — a ma esti gyorsvonattal Pestre érkezik, s holnap már Terebesre utazik.

— **Duka Ferencz**, orsz. képviselő, a „Baloldal“-ban ma kijelenti, hogy abalközéppárti körből kilép, s ezen elhatározását indokolt levélben fogja tudtára adni a kör elnökének.

— **Az újvidéki városi hatóság**hoz egy belügyminiszteri rendelet érkezett, mely a belföldi hatóságokkal való levelezésnél a magyar nyelv használatát meghagyja, továbbá a szerb körirattal ellátott pecsétek alkalmazását megtiltja.

— **A „P. L.“-nak** írják Bécsből, hogy Andrássy gróf, különös tekintettel Magyarország pénzügyi helyzetére lehető takarékoságot sürgetett a közös háztartásban. — Mint mondják, e tekintetben ő maga ment jó példával elő, s így a külügyi budgetben jelentékeny megtakarításokat várhatunk.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése mártius 5-én.

A szokás szerént benyújtott több rendbeli kérvény között, a melyet Eötvös Károly mutat be, s melyben a várpalotai izraelita hitközség hívei azt mondják, hogy ők sem orthodoxok, sem neologok, hanem konservatív autonomisták nagy derűséget okoz, mely még az által lón fokozza, hogy Zsedényi mindjárt utána az, a mint mondja, „autónom orthodox izraelita hitfelekezet közvetítő hatóságának kérvényét adja be, mely 300 község részéről már benyújtott folyamódványoknak mintegy zárkövét követ képezi.

Oszkay képviselőnek egészsége helyreállítására 5 heti szabadság adatik.

Gull József a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Mondja ki a képviselőház határozatilag:

1) hogy a belügyminiszter a szász nemzeti egyetemnek az 1873-ik évi december 19-én 1235. sz. a. ő hozzája intézett felterjesztésére az 1874-ik évi január hó 27-ike 55502. sz. a. kibocsátott leirata annyiban, a mennyiben a szász nemzeti egyetemnek megtöltötte és megtöltja a törvényhatóságok területi szabályozását és új beosztását tárgyzó törv. javaslatot és általában minden közjogi ügyeket tárgyalás alá venni, azok felett határozni és határozatait a kormánnyal közölni ez kérvény alakjában az országgyűléshez közvetlenül fölterjeszteni, hogy az ezen leirat alapján történt eljárás, miszerint a szász nemzeti egyetemnek tetteleg lehetetlenné tétetett az említett tvjavaslat ellen már elkészített, az országgyűléshez felterjesztendő kérvényt tanácskozás alá venni, sőt egy a rendelet, mint az annak alapján történt eljárás ellen az országgyűlésnél orvoslást keresni — a fennálló törvényekkel egyenes ellentétben áll;

2) hogy a belügyminiszter ugyanezen rendelete által a szász nemzeti egyetem törvényes hatáskörén általában misem változtathat, és hogy különösen a szász nemzeti egyetem az által sem a törvényhatóságok területe sza-

bályozását és új beosztását tárgyzó törvényjavaslatra, sem más közjogi ügyekre nézve a felterjesztési és kérvényezési jog törvényes módoni élvezésétől el nem tiltathatik.

Ki fog nyomtatni, szétosztatni, s tárgyalása iránt a ház intézkedni fog.

Simonyi Ernő a következő interpellációt intézi az ő felsége melletti miniszterhez:

A „Budapesti Közlöny“ mult évi 287-iki számában a többi között az is foglaltatik, hogy ő felsége a miniszter ur ellenjegyzése mellett és felelősségére bizonyos Fleisch-tetter Antalt nyilvános kintüntetésben részesítette, adományozván neki a díjak elengedése mellett a harmadik osztályu vaskoronarendet.

Kérem a t. miniszter urat, kinek ajánlatára, vagy mi érdemek folytán tartotta magát hivattva nevezett Fleisch-tetter Antalt ő felségének ily nyilvános kintüntetés ajánlani, továbbá volt-e a miniszter urnak tudomása arról, hogy az 1873-ik évi október 7-kén, azaz a kintüntetés elnyerése előtt két hónappal, a pesti királyi első bírósági törvényszék fenyítő osztálya által jogérvényes határozat hozatott 14282-dik szám alatt, mely szerint:

„Hamis esküvessel vádolt Fleisch-tetter Antal elleni fenyítő vizsgálatból eddigelé a tanuk vallomása alapján, jogszerű bizonyítékok mutatkoznak arra nézve, hogy Fleisch-tetter A. hamis esküt tett.“

Megjegyezhetőnek tartja a miniszter ur, az igazságszolgáltatás érdekével és a közérkölelőséggel, hogy ily körülmények között, bárki is a fejedelemlnek nyilvános kintüntetésre ajánltassék.

Lázár Ádám a közoktatási miniszterhez intéz interpellációt a végett, hogy sok községi iskolát újból felekezeti akarnak alakítani, s hogy különösen a nagyszabeni Terézvárház is egészen papi befolyás alatt áll, pedig az egészen állami természetű. Ennél fogva kérdi:

Szándékozik-e ezen árvaháznak elodázhatlan elapoz szervezését egy világi igazgató és jó készületű tanárok alkalmazásával mielőbb fogantatba venni?

Matolay Etele a jogügyi bizottság előadója a váltóhamisításról szóló törvényjavaslatra vonatkozó véleményét nyújtja be a bizottságnak.

Smausz Endre jogügyi előadó benyújtja jelentését az 1871-dik évi, XXXV. törvénycikk 21. §-ának módosításáról.

Szögyényi László Horváth Gyula igazoltatását jelenti be.

Szende Béla honvédelmi miniszter a közös hadsereg, tengerészet és honvédség közös ellátásáról szóló javaslatot nyújtja be s ezt a 15-ös honvédelmi bizottsághoz kéri utasíttatni.

Pechy Tamás Újból tartja a bizottságot választandónak.

Perczel Béla kéri a régít megválasztottnak tekinteni.

Gullner hivatkozva a házszabályokra új választást kér. (Helyeslés.)

Gsanady S. ellne mond Perczelnek s új választást kíván.

Elnök: A szombati ülésen megtörténik.

Elnök fölolvastatja a könyvtári bizottságra tett választás eredményét, hova a többség Szathmáry Károlyt választotta.

Gr. Desseswfy Aurél áthozza a főrendiház által közelebbről tárgyalat törvényjavaslatokra (N. Brittanía, Svédország s Oroszországgal kötött szerződés, és katasteri törvényjavaslata) vonatkozó átiratokat.

Következik a napirend, és ugyan első sorban a főrendiház módosítványai a belvizek lecsapolásáról szóló törvényjavaslathoz, melyek észrevétel nélkül elfogadtnak.

Ezután a méter-mérték behozataláról szóló törvényjavaslat tárgyalására kerül a sor.

Daniel Ernő előadó rövid ajánló indokolása után **P. Szathmáry Károly** emel szót s azt ajánlja, hogy a francia mértékekhez legközelebb álló magyar mértékek tartassanak meg. Így lehet a méter=röf; a liter lehet iteze, hectoliter=öreg esebér; gram=súly; kilogramm súlytized, öreg font, dupla font, kepe.

De még az esetben is, ha a méter, liter és gramm megtartatik, ajánlom a többszörözés magyarítását így: decaméter=méter tized, méter század stb. s megfordítva decimeter=tizedmeter, századmeter stb. Ez teljesen meg egyező a nyelv természetével.

Nem utolsó szempont előtte maga a magyar nyelv lehető tisztántartása is. A legnehezebb idegen szavakból lesznek a legtorzabb magyar szavak. Nagy nemzetek könnyen adoptálhatnak, de kisebbeket cnyel az ár; — egy nemzet létele, fönmaradása pedig egyenlő nyelvfönmaradásával.

Zichy gróf kereskedelmi miniszter ajánlja a rendszer elfogadását, mely 200 millió ember által használtván, nem szorult az ő védelmére, Szathmáry indítványához hozzá nem járulhat, mert ezt tekintettel a külföldeken létező érintkezésre, az ország polyglot lakosaira, s magára a magyarság közt a mértékekre nézve

Hussar's name

szokásos különböző elnevezésekre célszerűnek nem tartja.

Csiky Sándor derűtlenség közt nagy haraggal szól a javaslat ellen. Később a folyosón kislútt, hogy haragját azon hit kelté föl, miszerint az új rendszer tolytán minden hordót el fog kelleni égetni.

Simonyi Ernő, ki magát a méter rendszer hívének vallja, nem igen szerencsés, sőt mondhatni gyöngy érvvel kívánja a javaslatot a központi bizottsághoz vizsaszautasítani, világosabb szövegezés és az elnevezések magyarosítása céljából.

A ház általánosságban elfogadja a javaslatot és elveti Szathmáry Károly és Simonyi Ernő indítványait.

A részletes tárgyalásnál, a 7-ik cikkhez Simonyi Ernő szól, a Celsius hőmérő bővebb megmagyarázását kívánván a törvénybe fölvetni.

Zichy miniszter azon találó észrevételére, — hogy a ki nem tudja mi a Celsius hőmérő, — az a magyarázatot sem értendi meg, — a módosítvány elvetetik.

Cseh Károly a 9-ik cikknél figyelmezteti a minisztert, hogy hibák vannak a kiszámításokban, a miniszter megígéri, hogy az eredeti példányt összefogja hasonlítani az egyetemi tanárok által fölülvizsgált számításkokkal, s a netaláni hibákat kifogja javítani.

Nikolics Sándor a 11-ik pontnál egy határozati javaslatot nyújt be, mely a minisztereket arra utasítja, hogy minden általuk kibocsátott szabályrendelet egy példányt tegyék le a ház levéltárába. Ugyan e képviselő a 16-ik szakasznál indítványozza, hogy a törvény nem 1866-ban de csak 1868-ban lépjen életbe.

Zichy miniszter ezt már azért nem fogadhatja el, mert a Lajtán-tul ugyan-e rendszer 1875-ban lép életbe, az elhalasztás tehát kereskedelmi összeköttetésünk kárára szolgál.

Tisza László nem akar a Lajtán-tuliak kedvök szerint intézkedni, pártolja az indítványt.

Lázár Adám nem akarja a méterrendszert is közös ügynek tekinteni, pártolja Nikolics indítványát, mely azonban elvetetik.

Cseh Károly a 19-ik cikknél az 5 frttól 100-ig terjedő bíróság fölémlítésénél a minimum meghatározását célszerűnek nem tartván az 5 frt szavak törlését kéri, mi a miniszter hozzájárulásával el is fogadtatik.

Lázár Adám ugyan e szakasznál az áthágásokra nézve a bűnvádi kereset megindíthatásának föl említését kívánja kihagyni, mihez azonban a miniszter azon megjegyzésre, hogy aki hamis mértéket használ, csal, — a ház hozzá nem járul.

Ezután következnek Nikolics határozati javaslata, mely azonban **Zsedényi** és **Péchy Tamás** megjegyzése folytán külön fog tárgyalatni.

A központi bizottságnak javaslata, hogy a méter rendszer az iskolákban tanitassék elfogadtatik.

A határvidéki törvénykezés újjászervezése, és a törvényszékek és járásbírósgoknál fölmerült tulkiadások folytán 1872-re szükséges póthitelre vonatkozó két törvényjavaslat változatlanul elfogadtatik.

Várady Gábor azonban figyelmeztette a kormányt, az ily javaslatok késő tárgyalásának helytelenségére, s helyeslés közt azon reményt fejezi ki, hogy ez jövőre el fog kerülni.

Elnök a megszavazott törvényjavaslatok 3-ik fölolvását a szombati ülés napirendjére tűzi, a kérvények tárgyalásával együtt; hétfőn fognak tárgyalni az osztályok az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslatot.

Lázár Adám a királyföld rendezésére vonatkozó határozati javaslatának tárgyalását szombatra kéri. El nem fogadtatik.

Ugron Gábor hasonlólt kíván a városi főispánok eltörlésére vonatkozó javaslatára nézve.

Péchy Tamás szerint nem lévén kormány nem is lehet ily kérdéseket tárgyalni.

Fauler Tivadar nem fogadhatja el az indokot de hozzá járul Péchy nézetéhez.

Hozzá szólnak még **Osánády**, **Zsedényi** a ki a 21-es bizottságra utal **Helfy** és **Wagy Gy.** a ki

azt hiszi, hogy csak azért kívánunk ily tárgyalásokat, mert a képviselőknek nincs dolguk.

Elnök megjegyzi, hogy ha valóban tanulmányozni akarják a képviselők, a hétfőn az osztályok elébe kerülő törvényjavaslatot, akkor dolguk is van.

Erre Ugron kívánsága meztagadtatik, s az ülés berekesztetik

Legközelebbi ülés szombaton.

A királyföldi egyetem tiltakozó óvása, a magyar történet és közjog világánál.

V.

A tiltakozó óvás fennen hivatkozik az 1791. 13-dik törvényekre, mely a szász nemzeti egyetemet is törvényes, a Lipóthélevéllel megegyező hatáskörében meghagyta. Ezt senki se tagadja; csak az a kérdés: mi állott ez a jogkör akkor s mi addig, míg 1860 után, s illetőleg már 1848-ban, hallatlan módon ők maguk kiszélesíteni jók látták — merték.

Frank Bálint, aki kormányzéki tanácsos és szászispán volt, 1696-ban megjelent művében „Brevicolum originum nationum et praecipue Saxonicae in Transylvania etc.“ a 40. l. e kettőt jelzi az egyetem hatásköre gyanánt: „praecipue cura justitiae“ és „cura oeconomiae totius universitatis nationis saxonicae.“

Valóban ebből is állott az egész a legújabb időkig: békebírósg volt oly esetekben, midőn a székek bel- és kültanácsainak eltérő véleményét az ispán se tudta egyeztetni; terminális másodbírósg vala (Comp. Con. C. III. Tit. 13. Art. 4.) a polgári pörökben, kivéve az öt esetet, a melyekben a Királyföld lakosai is a m.-vásárhelyi kir. tábla elébe idéztettek (Decr. Trip. P. II. Tit. 42. §. 5.); ha t. i. valaki nemesi jószágot erőszakosan foglalt el, nemes vert meg, megsebezett, elfogott vagy megölt; a határ villongások miatti perekben csak első bíróság volt, míg a bűntényekben az önálló municipiumok ítéltek s egyenesen a guberniumhoz föllebbeztek. Eszerint még a törvénykezésben sem bírt teljes jogkörrel; ma ebből egészen kivette a törvény.

A közigazgatásban épen semmi része se volt az egyetemnek, mert az, hogy néha széksabályokat készített, mások közigazgatási tervezeteket dolgozott a királyföldi municipiumok megbízásából, — ilyennek nem mondható; abból sem telik ki közigazgatási jogkör, hogy néha valamennyi széklet érdeklő felsőbb rendeletek végrehajtás végett az universitásban elnöklő comes kezébe küldettek, mert ez csak kivételes esetben történt, a főkormányzók egyenesen a 11. törvényhatóságának rendelkezett, amint 1861-ben 2040. szám alatt figyelmeztette is, ez 1848 előtti törvényes gyakorlatra (a főkormányzók) a makacsoktól comest, megjegyezve, hogy csakis a hozzá, mint harmadik fórumhoz appellált peret szokás a comes kezén át küldeni meg a municipiumoknak, ezt is azért, mert a comes a másodbírósg (univeritas) elnöke.

Vége az egyetem jogkörébe tartozott az oeconomia: a nemzeti közvagyon kezelésének számon vétele; a törvényhozási jogból nem volt része, sőt mint előbbi cikkemben kifejtetem, a törvényhatóságiból se maradt reá teendő; ugyan nagy ritkán egy egy helyhatósági közös szabályt, a municipiumok megbízása alapján ott készítették el esetrelre — ennyi volt az egész és nem több, mert a 7791. XIII. cz. ezen szavaiból: az egyetem és törvényhatóságok a Lipóthélevél által szabályozott állásban hagyatnak, a választási jogot ép úgy, mint a politikai gazdasági és törvényes közigazgatási hatáskört illetőleg — világosan kitetszik, hogy a közigazgatási hatáskört kivéve, itt a többi mind a törvényhatóságokra illik és tartozik, ami azt is bizonyítja, hogy „összmunicipium“ akkor se létezett, ma is csak az egyetemi fölrakokban található a papíron.

S még is ez a testület, mely a municipiumok kivételes és különös megbízása nélkül (statutáruk) szabályokat se alkotott, melynek helye a rendi gyűlésekben sem volt, ma még a felelős miniszternek is megtiltáná a törvényjavaslat készítését, s az egész ország törvényhozásának jogköréből ki-

venni akarná a Királyföldet, hogy ennek számára ő alkosson törvényt, a koronával egyetértve.

Szép haladás! Legkisebb törvényhozási jogkör nélkül confiscálni Magyarország parlamentjének jogait, még pedig úgy, hogy a koronából is oda szakadjon egy jó rész. Bizony sokakat akartak!

Különben ezen csodálkozni alig lehet: annyiszor vágták nagyfába a fejszét, hogy ez náluk már második szakassa vált, míg végtére a belügyminiszter rendeletére, Gull interpellációjára daczára, a parlament helyeslése mellett, s a 34-ik nyilatlevélnek félretételével — bele törött a nyele. Többször is jártak volt így, s még sem okulnak — bár tennék valahára. —

1848. június 20-án benyújtották volt a királyföldi követek az országgyűlésnek emlékiratokat az Unio tárgyában; de azért elmentek fel a király elébe is némelyek árulkodni; a felelet az volt, hogy miután az Unio a szász követek hozzájárultával egyhangulag elhatározott az országgyűlés által, s a király szentesíté, ez által a szászok nemzetisége, szabadsága nincs veszélyeztetve, tehát aggodalmaik a laptalanok. Nem nyugodtak meg, hanem 1848. július 3-án a pesti hongyűlésnek emlékiratot nyújtott be az egyetem az „Unio föltételére nézve“, a melyben az a nevezetes, hogy az egyetem jogkörét eként formulázta:

„Igazságszolgáltatás, mint feljebbviteli törvényeszköz, a nemzeti vagyon kezelése, a belviszonyokra vonatkozó helyhatósági szabályok alkotása.“ — Ime: ők maguk hallgatnak a közigazgatási, a törvényhozási hatáskörrel.

Kevés idő múlva „az erdélyi német nemzet“ nevében kérelmeznek követeik által Bécsben „szász koronazságot;“ be is vették Stadion által „az osztrák népek nagy szövetségébe“ (Stadion felelete 1848. december 23-ról). El is szakadnak Magyarországtól, s br. Puchner tábornok szárnyai alól közvetlen a bécsi miniszterium alá rendeltetik magukat, „az egységes összállam“ megerősítésére, „közvetlen a császári korona alá állván“, mint ezt az 1848. december 22. 254. bírod. belügymin. számú leirat tanúsítja.

Ezek jutalmául 1849. július 19-én oda utasítottak „a hívek leghivebjei“, hogy „kérelmeiket és kívánataikat Wohlgemuth tábornok és Bach E. császári biztos elébe adják.“

Eltöröltetvén az 1849. márczius 4-ki carta, az ó-szász coriphousok úgy in camera charitatis lemondanak a szászok municipális autonómiájáról s 1850. augusztus 24-én a nemzeti vagyon jövedelmeit oda adományozták tanodáiknak; az egyetemi és comes szintűgy eltűntek a földszínéről; sőt egyházi autonómiájukat is föladják 1852. május 27-én jó fizetések fejébe, mely adópótlék gyanánt adassék ki és szedessék be a néptől.

1861-ben visszaállítván az erdélyi részekben is az 1847-ki alkotmányos állapot, a szászok ellenében védi a főkormányzók az uniót, s tiltakozik az újabb provizorium behozatala ellen. Az ó-szászok folyvást coquettoznak az 1861. februári patenssel.

Az egyetem 1862. márczius 29. tervet készít a „nemzetiségek egyenjogúságának gyakorlati kivételére a februári patens alapján.“

Ugyanekkor az 1791-ki törvények nevében huz újat a főkormányzókkel, nem engedelmessékedik; föladják a municipiumok önállóságát, szép fizetéseket esközölve a helyhatósági tiszteknek.

1862—63-ban nagy mohósággal alkotja az egyetem a törvényeket, ugyanarra, hogy maga Brassó 1863. márczius 31-én tiltakozik e tulkapások ellen, mert nemcsak Erdélyt osztották föl papíron s magukat beajánlák a reichsrathba, de ha idejük lesz, már akkor tervet adtak volna Schmerlingnek, hogyan lehet a többi Magyarországot is oda bevinni, megrendszabályozni.

Ez a különös aera 1865-el megszabadván, a kolosvári gyűlésen ismét Unio föltételeket emlegettek azok a szász coriphousok, kik ma az egyetemet záskuhrába vezető; eflét emlegettek utóbb a pesti parlamentben is; esoda-e tehát, ha ma arra vetemednek még, hogy a miniszter alkotmányos kötelessége teljesítésétől: törvényjavaslatok készítésétől is el akarják tiltani, s a magyar

A „KÖZÉPPÁRT“ TÁRCZÁJA.

A Liszt hangverseny.

(Márczius 4-dikén a vigarda nagy termében.)

Szándékosan nem írunk egyetlen sort sem a tegnapi hangverseny eredményéről mai számunkban, mert azt hittük, hogy minden előleges s az idő rövidsége miatt csak néhány szóra szorítható tudósítás szükségképen két-három banális phrazisban kénytelen kimeríteni azt, mit a nyert benyomásokból elmondhat, ezt tenni pedig méltatlannak tartottuk azon zenészeti eseményhez, melynek színhelye tegnap a fővárosi vigarda nagy terme volt.

Budapest zenekedvelő közönsége ünnepet ült: **Liszt Ferencz** hallatá magát. A zongora király megint egyszer megjelent előttünk egész megdöbbentő nagyságában, művészetének és szívjóságának kétszeres díszfénnyel övezve. Mert Liszt, az ember nem kevésbé nagy, mint Liszt a művész. Valahányszor a nyilvánosság előtt megjelen, nem csupán hallgatóit ragadja, irigyet némitja el és tisztelőit kötelezi le, hanem egyuttal jótékony ezélokot mozdit elő, vagy szükölködők és árvák könnyeit segít letörlni. Művésze és teremtő geniusa teljes, esodálatos erejében, midőn a huszonöt év előtti meszeszerű diadalutjait csak hallomásból ismerő új generáció világszerte égvé a vágytól esodás játékat hallani, midőn Európa és Amerika valamennyi városának zenekedvelő közönsége legnagyobb büszkeségének tartaná, őt ünnepelhetni, midőn nagyon kevés kivétellel minden ember a money makerek sorába lépett és teljes erejével iparkodik magának annyi pénzt szerezni, amennyit gyakran nem érdemel. Liszt nem vágyik azon százozrek után, melyek ugyszólván minden fáradság nélkül hullának kezébe, s csupán jótékonycélok képesek őt kicsalni a

közönség elé, melynek áldozatkészsége az öntudaton kívül sohasem lett ily gazdagon megjutalmazva.

Liszt játéktárolásitertést ne várjon az olvasó. Számátlan költő megénekelte a végtelen a megmérhetlen tengert, egész irodalmak léteznek, melyek a havasok és jéghegyek esodáit ismertetik, s mégis a ki először meglátja a tengert és a havasokat, a szórakozás egy nemével gondol vissza mindezen leírásokra, mert a közvetlen benyomás, mely tulszárnyalta mindazt, a mit bár a legnagyobb képzelem által, közvetítés és előidézési képes. Született valknak a napfélköltőtől beszélni — ép olyan fáradság lenne Liszt játéktárol beszélni azoknak, kik őt nem hallották.

A vigarda termei zsufolásig megteltek s jelen volt Budapest közönségének színe, java: a legfényesebb társaság, mely talán valaha e termekben összegyűlt. A esodálkozás és lelkesülés önkénytelenül kitörő nyilatvántásai gyakran fölbeszakták a nagymestert, ki mint több régi ismerőtől hallottuk, talán sohse játszott nagyobb és elragadóbb művészettel mint ma. Mintegy különös kedvteléssel egymásra halmozta a legnagyobb technikai nehézségeket, hogy könnyedén, játsza birkozahassék meg velők és valóban esodás hangokat esalt ki mindkét remek zongorából, melyeket lelkesült tisztelője **Bösendorfer** es. kir. udvari zongora készítő — ki személyesen jelen van Liszt minden nyilvános föllépésénél — ezuttal is rendelkezésére bocsátott. Virágokkal körülfönt széken hasonlított egy hóborított lénchez, melynek tövében virágszönyeg terül el és orrát megvilágítja az alkonyuló nap visszaverődő sugarai.

Kivüle még közreműködtek **Weelwright Annie** k. a. és **Mihalovich Ödön** ur, az előbbi hét dalt énekelvén, melyek mindegyike az énekliteratura egy-egy gyöngyszemét képezi, az utóbbi a második zongorán a zenekart helyettesítvén az „Athén romjainak“ motívumai fölött írt ábrándban.

Nem szivesen tesszük, de kénytelenek vagyunk e feledhetlen órákról írt jelentésünket két disharmonikus megjegyzéssel zavarni.

Az egyik megjegyzés a „Pesti Napló“ zenészeti referensét illeti. Az „Athén romjainak“ dallamaira írt ábránd nem Beethoven műve, hanem Liszté. Athén romjaihoz, e meglehetősen sületlen alkalmi szöveghez Beethoven írta a zenét, de a tegnap hallott zenemű szerzője Liszt. Mielőtt tehát valaki kritikát ír, igen hasznos dolog volna szakértőt is megérdezní, különben oly blunderet követhet el, melyek által egyebet nem, de annyit mindenesetre bizonyít, hogy fogalma sincs arról amit bírálni akart. Ami a hangverseny műsorát illeti, Liszt említett szerzeményével nem tart igényt a „P. N.“ referense által neki dekretált klasszicitásra, melyhez mindenesetre sokkal közelebb áll Schubert két szerzeménye, melyek a tegnapi program harmadik számát képezték. Átalában nem oszthatjuk az egész műsorra vonatkozó kicsinyítő ítéletet, mert valóban örülünk, ha más pesti zongoraművészek is képesek vagy (nagyon kevés kivétellel) hajlandók lennének ily művészi programmal lépni mindenkor a közönség elé.

A második megjegyzésünk a hölgyvilág némely tisztelt tagjainak szól. Semmi kifogásunk se lehet az ellen, ha hölgyeink fölröfnyí — vagy most más a törvényes terminologia szerint fél méternyi magas frizurákkal kellemüket és szépségüket növelhetni hiszik, de kérjük, ne méltóztassanak eflédni, hogy színházban, hangversenyben és egyébutt is vannak profán halandók, kiknek a frizurák hátulról való szemlézése koránsem nyujt kárpótlást azon veszteségért, melyet azáltal kénytelenek szenvedni, hogy e magas és néha tulságosan mozgékony hajlékek teljesen lehetetlenek teszik azokat megláthatni, kikben utóvégre is az előadás vagy hangverseny érdeke központusul — az előadó művészeket.

parlamentet komolyan figyelmeztették, hogy az ő törvényhozási dolgaikba, s Királyföldet illetőleg ne avatkozzék — hagyja ezt az egyetem és koronára. — Hja benne vannak a nagyság örületében.

Különfélék.

Budapest, márczius 5.

(Hivatalos.) A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Peronleszko Antal es. kir. főhadnagyot pénzügyi biztossá, a vallás és közoktatási miniszter a német-germán állami elemi népiskolához Neiser György lugosi román. néptanítót egyelőre ideiglenes minőségben tanítónak, az igazságügyminiszter a belényesi kir. járásbíróhoz irnokká Eder József törvényszéki díjnokot nevezte ki.

A királyné dr. Lichtenstein Lajos esztergomi járási rabbi által ő felségének 25 évi uralkodása alkalmából tartott s a legutóbbi epemirigy folytán fűntartójuktól megfosztott özvegyek és árvák javára nyomtatásban is megjelent beszédét elfogadta s jótékony cél előmozdítására magánpénztárából 100 frtot adományozott.

Kitüntetés. Ő felsége, a közös külügyminiszterium I. osztályu hivatali szolgálja Mayer Antalnak, az általa kért állandó nyugalmi létszámba átvétel alkalmával sok évi kötelességű szolgálatainak elismeréséül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Kilépés a honvédségből. Dr. Csiki József, tetteges állományu honvédfőorvos a magyar királyi honvédségben viselt orvosi rangjáról s címéről önként leköszönvén, lemondása a honvédelmi miniszter által elfogadtattott.

Névváltoztatások. Kóka István csik-zsögödi tanító vezetéknévét „Kókai“-ra, Polivka József budaörsi lakos vezetéknévét „Lovasi“-ra változtatta át.

A képviselőház elnökének tegnapi estéje igen népes és vig volt. Az első és felsőház számos tagja által volt képviselve. A jelenlegi miniszterek közül Pauley és Szapáry Gyula, a volt miniszterek közül Kerkapoly és gr. Lónyay Menyhért volt jelen. A kedélyes társalgás és vacsora közben a politika is szóba került, mi könnyen kimagyarázható azon eszmétársításból, miszerint a vacsoráról csakhamar a „vacsorapárt“ jut eszébe az embernek. Vacsora közben tehát megvitaták a „vacsorapárt“ viselt dolgait, s annyiban legalább is igazat adtak neki, hogy a politizálás igen kellemes dolog — vacsoraközben.

Rath Károly főpolgármester ma délben meglátogatta az izrael. nőegylet első ételkészítő intézetét, hol mindent a legnagyobb rendben talált. Ezen jótékony intézetben naponta vagy 300 egység kap ebédet 10 krért. Ezen ebéd, mint elmondható nem valami lukullusi ugyan, de izletes, és egészséges. Minden étkezni kívánó egység a befizetendő 10 kr. ért egy tányér marhahuslevest, egy adag főzeléket egy egy darab húst, 6 lat tápláló kenyert kap. Ezen étkek előállítására 11—11½ kr.; a többletet természetesen az izr. nőegylet fizeti.

Meghívatás. A tud. és műegyetemi olvasó-kör a tud. és műegyetemi dalárda közreműködésével szombaton, márczius 7. esti 7 órakor a kerepesi-uton levő, volt „Beleznay“-féle helyiségben társasestélyt rendez, következő tárgysorozattal: 1. Huszár vagyok. Énekli a dalárda. — 2. A nőemancipatio. Satyra Márki Sándortól; fölolvassa Fenyvessy Ferencz. 3. Normann-dal. Énekli a dalárda. 4. Új nemzedék. Irta és fölolvassa Várady Antal. 5. Magándal. Énekli Török Bálint. 6. Népdalok. Énekli a dalárda. Ezután estebéd, közben tombola, pezsgőre. Egy tombolajegy ára 10 kr. Ez estélyre a kör tagjai s a két egyetem polgári tisztelettel meghívottnak. Másnap, vasárnap, d. e. feltüzengykor, a kör helyiségében (Zöldfaútea 28.). Tancsics Mihály olvassa föl nyílt levelét Müller Miksához.

A nép nevelés érdekében. Gróf Zichy Domonkos fehérmegyei földbírtokos a Kalóz község szomszédságában fekvő Odán majorban a 32 tanköteles számára egy díszes iskolai épületet emeltetett, a tantermet a szükséges taneszközökkel felszerelte, és a tanító állandó javadalmazásáról gondoskodott.

A család új neméről értesítik a „P. Naplót.“ Valamelyik német lapban olyan tartalmu hirdetés jelent meg, hogy házakra, vagy más ingatlamra betáblázás mellett első kamaton több ezer forint erejéig terjedő kölcsönt lehet kapni. Akik a pénzre reflektálnak, azokat a hirdetés arra utasítja, hogy nevöket és lakásokat bizonyos chiffirozott czimmel poste restante levélben írják meg. Egy helybelyi jómódú háztulajdonos és lakatosmester, ki a hirdetést olvasta s aki most néhány ezer forintot jól használhatna üzletében, kapva kapott az alkalmon, hogy első pénzhez jusson. Megírta tehát a levelet s csakugyan pár nap múlva megjelent nála egy úri ember, megmondá nevét, melyet a lakatos azonban elfelejtett. Az illető úgy mutatta be magát, mint azon egyén, kinek kölcsönadni való pénze van. Csakhamar meg is egyeztek az idegen csak 10% -ot kért s azt mondá, hogy másnap magával hozandja a szerződést. Ez csakugyan megtörtént. Az idegen elhozta a szerződést, melyet a lakatos el is fogadott. Azután együtt ementek a telekkönyvi hivatalba, hol mindent rendben találva, az idegen azt mondá, hogy másnap elhozza a pénzt és a szerződést aláírás végett. De hogy akkor már minden rendben legyen, azt mondá, hogy a lakatos vegye meg a kellő bélyeget. Ez megtörtént; a lakatos 26 frtnyi bélyeget vett, és semmi rosszat sem gyanítva, átadta azt az idegennek, ki ezuttal lakását is megmondá. Másnap a lakatos várta az embert és a pénzt; de hasztalanul várakozott. Nem jött senki; elment tehát amaz utcába, hol az idegen állítólag lakik. Itt azonban olyan számu ház nincs is, aminőt az idegen mondott. A szegény lakatos csak akkor vette észre, hogy a legfránirozottabb csalás áldozata lett. Az idegen csak a 26 frtnyi bélyeget akarta tőle kicsalni.

Rossi holnap este megkezdí második vendég szereplését Bécsben. A „Lear király“-ban lép föl. A kitűnő olasz művész egész márczius végeig marad Bécsben s ez idő alatt tízszer fog fellépni.

Nepesedési mozgalom a fővárosban. A lefolyt héten élve született 266 gyermek, elhalt 252 személy; a születések tehát 14 esettel mulják felül a halálozásokat.

— Az élve születettek közt volt 185 törvényes, 81 törvénytelen; nemze nézve 126 fiu, 140 leány. — Halva született 10 gyermek, köztük 10 törvényes, — törvénytelen. — A halottak közt volt 136 férfi, 116 nő, egy éven aluli gyermek 67. A halál legtöbb (53) esetben tüdő-gümő, himlő 27, roncsozó-toroklob, 3; vérhas csak 1 esetben.

Rövid hírek. A svábhgyi fogaskerekű vas-pálya munkái oly lassan haladnak előre, hogy annak megnyitása ez évben alig várható. — A városi rendőrség szervezésére vonatkozólag Rigler László városigazgató javaslatot nyújtott be a városi tanácshoz. E javaslat részletes intézkedéseket tartalmaz a vásárlásiügyleti, személyek szervezésére, a mértékek ellenőrzésére, az élelmiszerek áraira stb. — Dunaföldvárott egy rabló, miután egy házba betört egy pandurt megölt, s midőn a pandurok már körülvették, főbe lötte magát. — A nemzeti színház drámabíráli bizottsága következő darabokat: „Appius Claudius“, „Őszi rózsák“ és „Koros leányok“ előadásra nem ajánlotta, a kéziratok a könyvtárnoktól visszavehetők. — A pesti közuti vas-pálya a múlt hó folytáan 42.249 frtot vett be; a január 1-től számított bevétel 90.599 frt, mely összeg 8504 frttal kevesebb a múlt év megfelelő időszakában történt bevételnél. — A felső magyarországi muzeumegylet f. hó 8-kán vasárnap, d. u. fél 4 órakor, sz. k. Kassa városa házának tanácstermében kezdi meg évi közgyűlésének tartását, melyre a tiszteletbeli alapító, pártoló s választmányi tagokat, valamint az egyleti tisztviselőket, nemkülönben az érdeklődő helyi és vidéki közönséget hivatalos tisztelettel meghívja az egyletnek vezetőikára.

Rossi életrajza. Rossiról az „Ellenőr“-ben M. S. a következő érdekes életrajzi adatokat teszi közzé:

Ernesto Rossi 1830-ban Livornóban született. Szülői már kora ifjúságában ügyvédnek szánták; de ezek minden ellenzése dacára színész lett. Rossi színész pályájának kezdetén csak hamar megismerkedett Modenával a híres műnikussal, kinek példája igen jótékonyan hatott rá. Azonban többi színész társai nem viseltek irányába hasonló jóakarattal: mindenikük tolakodónak tekintette, mint aki nem a színpadon született. Rossi azonban hajthatlanul megmaradt, egyszer választott pályáján s egész lelkierejével adta magát a színpadi tanulmányoknak.

Az otasz színpadokon ezen időtájt főleg a francia színdarabok voltak dívatban. Goldoni, Alfieri, Niccolini, Nota, Pellico, Marengo nem bírták a kívánalmakat és a repertoirt betölteni és e miatt francia darabok fordításához kellett fordulni. Hogy ezuttal főleg az ugynevezett „effettaccio“ vagyis hatást hajhászó darabokat fordították, talán fölösleges mondani.

Rossi, ki igen finom ízléssel s a mellett az e pályán szokottnál több tanulmányt birt, — az olasz színészetnek ezen hanyatlását igen fájlalta és eltökte, hogy mennyiben erejében áll, ezen viszásságot meg fogja szüntetni.

Rossi már azelőtt olvagatta volt Schakespeare-t, de csak fordításban; mindamellét a halhatatlan költő színdarabjai a legnagyobb lelkesedésre ragadták. Csakhamar el is határozta, hogy az olaszokkal is meg fogja ismeretni a színpad e nagy mesterét, de hogy ezt megtehesse, mindenek előtt önmaga kívánta közelebbérli, az eredeti források után megismerni Schakearet, és azért meg sem állapodott mindaddig míg nem képes nemcsak olvasni, de érteni és elszávnai az eredetiben Schakespeare-t, Byront, Milont, és az angol nemzet több más jeles költőit. Elment tehát Londonba, megnézte Keant Schakespeare dramáiban, megismerkedett vele, kikérte ennek tanácsait, melyeket nagy köszönettel hallgatott meg ugyan de a melyek hallgatása után is erősen megmaradt azon rögzött elhatározása mellett, hogy Schakespeare-t saját lelkének sugallata szerint mutassa be a közönségnek. Kiváló előszeretettel tanulmányozta Hamletet. Ez alak rendkívüli és esodatosul tipusába behatolván, ennek szerepében kívánt legelőször is honfitársai előtt fellépni.

A milanoi művelt közönség az egészből alig élvezett valamit. Rossi azonban rendíthetlen volt, folytatta előadásait és nemsokára ugyanazon közönség lázas tapsokkal tisztelte meg.

Hamlet, Rossi által előadva, ez idő szerint valami mennyi olasz város közönségének gyönyörűsége; és Párisban szintén nagy diadalokat aratott Rossi ezzel, ámbar ott Rouviere által visszahagyott benyomás ellen kellett kitüdenie. Hamlet után Schakespeare több művében: Othelloban, Shylokban sat. lépett föl.

Majd a német nyelv tanulmányozására adta magát, hogy Göthe és Shiller színdarabjait eredetiben olvashassa, és azokat saját szereplésével mutathassa be az olasz közönségnek.

Később a spanyol színdarabok tanulmányához fogott, és Calderoni színművében: „Az élet álom.“ elérhetlen művésztel lépett föl.

Madridban és Lissabonban csak úgy ünnepeztették, mint Párisban, mely utóbbi városban, Corneille „Cid“-jét francziául adván elő, szintén bámulatra ragadta hallgatóit.

Mindenki, ki Dante verseit Rossitól hallá elszavalni tudni fogja, mennyire behatolt e nagy költő halhatatlan művébe.

És vajjon Dante, Manzoni, Ariosto, Tasso, Petrarca, Giusti, Alcardi, Prati általa szavaltatva el a színpadokon, nem nyujtaná-e az élvezetek egy újabb nemét, melylyel fényes pályájának babérait csak szaporítaná?

Nemzeti színház. Péntek, márczius 6. „Az új világ.“ Ered. vigjáték 3 fölvonásban.

Táviratok.

Bécs, márczius 5. A munkásbizottság tegnapi ülésén maga a helygyér is elismeri a munkás kérvény nyugtalan, noha tiszteletteljes hangját, és így nyilatkozik tovább: A kormány nem foglalhat addig állást, míg részletes program nem fekszik előtte. A kormány elvben nem tartja helytelennek a munkás-kamrákat, mint a mun-

kások képviselőt, de ezeknek, mint a községi alkotmány keretén állóknak cselekvő választói jog nem adható. — Végül a miniszter új ipartörvény benyújtását kéri.

Berlin, márczius 4. A császár, ki berekedt, nem vehet részt némely udvari ünnepélyen, de ezért elfogadta magas vendégeit s meghallgatja az előadókat.

Berlin, mártius 4. A sajtótörvény bizottsága elvetette a sajtó vétségeknél a felelősségre s a lefoglalásra vonatkozó határozatokat, s tetemes módosításokat tett a kormány javaslatán. A kormány képviselője kijelenté, miszerint a szerkesztők felelősségére vonatkozó cikkekelyek szigorából mit sem engedhet. — A katonai bizottság elnapolta a szavazást az első döntő pont fölött, mert a szükséges adatok még nem érkeztek be Bajorországból.

München, márczius 4. A Reinkens ó-kath. püspök elismerése körül forgó vitában az előadó úgy, mint a többi tagok, az el nem ismerés mellett nyilatkozottak.

Páris, márczius 4. A francia akadémia Emile Ollivier befogadását, ki III. Napoleon magasztalását beköszöntőjéből kitörölni nem akarta, bizonytalan időre elhalasztotta. — Hirszerint a karlisták bombázásának Bilbaoban alig van eredménye.

Bern, márczius 4. A „Ligne d'Italie“ pályának mára kitűzött második árverése a szövetségtanács által elhalasztott.

S-Jean de Luz márczius 3. Serrano és Topete segédcsapatokat vittek Santanderbe. Moriones csapatai még mindig régi állásaikban vannak. A carlisták hat nap óta bombázzák Bilbaót.

Közgazdaság.

Budapest, márczius 5.

Az első magyar waggonyártársaság közgyűlése Straszér Alajos elnökele alatt tartotta meg ma közgyűlést. A gyár 740 munkást foglalkoztatott, 1400 fedett és 355 nyitott waggont gyártott 3.480,648 frt 19 kr. értékig. A nyert nyereség volt 167,024 frt 95 kr., miből az alapszabályszerű levonások és tantémek után 117,048 frt 33 kr. marad osztalécul. Esik egy-egy részvényre 9 frt. A közgyűlés elfogadta ezt, s örömmel vette azon tudósítást, miszerint a folyó évre már is elegendő megrendelés érkezett be. Kivált ez utóbbit kevés társaság mondhatja.

Vasuti és hajói forgalom Budapesten. Megérkezett e héten 59,684 mázsa gabnament; elszállított 13 ezer 982 vammázsa; ez évben eddigleg megérkezett 602,888 (tavaly ugyanezen idő alatt 477,238) elszállított 82,515 (tavaly ugyanezen idő alatt 50,206 vammázsa. Közszén megérkezett 77,565, elszállított 4239; liszt érkezett 4533, elszállított 72,639 vammázsa. — Ez utóbbi árunál szembeeszkő az eddigi érkezés és szállítás közötti különbség. — Megérkezett ugyan 31,870, elszállított 544,158 vammázsa liszt, ami malmaink újra emelkedő tevékenységére mutat.

Az iparosok általános takaré- és hitelegylete ma tartotta közgyűlést. Az igazgatótanács azon ajánlatát, hogy az igazgatótanács tantéme 13-ról 10 százelekre szállíttassék le. s a bizottság 5-ről 3-ra, elfogadta. Az osztalék 7 frtra határozottatott. A 40,000 fölig befizetett részletjegyek 20,000 teljesen befizetett való átváltoztatására megadott az igazgatótanácsnak a fölhatalmazás. Végül a tartalékalap 68,250 frtről 300,000 frtra emeltetett. A múlt évi tiszta nyeresémeny, mely az osztalék alapjául szolgál, 565,051 frt 23 kr. volt.

Piaczi árak a fővárosban. Egy mázsa finom liszt 19 frt, dara 21 frt; egy font rozskenyér 12 kr.; egy font marhahus 30—32, bárányhús (egy negyed) 80; sertés fontja 38 kr. Malacz 2,40; egy pár tyúk 1 frt 20; csibe 1 frt 10; kappan 2 frt 30; réce 1 frt 60; pulyka 5 frt 50 kr. Repezelaj fontja 30; fagygyugyertya 38, szappan 24; disznózsír 44; marhazsír 72; fagygyu 30; háj 42, vaj 60 kr.; — egy mérő lenese 9 frt 33; bab 5 frt 33; burgonya 3 frt; egy font dió 18; szilvaiz 24 kr.; egy darab tojás 4; egy iteze tej 10 kr.; tejföl 40 kr.; savanyu káposzta 7 kr. Bikkfa öle 16 frt 50; tölgyfa 18 frt; nehéz faszén mázsája 2 frt 50 kr.; széna mázsája 1 frt 80 kr.

A vasutak által szállítás végett elfogadott árukra vezetett bírói végrehajtásoknál fölmerült azon kérdés: vajjon, ha a lefoglalt tárgy romlandó vagy értéke a szállítási díjat vagy egyéb illetményeket már nem fűdizi, alkalmazható-e azon eljárás, melyszerint ily esetekben az illető szállítmányok elárúsihatók s a befolyt összegből a vasuti illetmények visszatartatják-e; amint értesülünk, valószínűleg oly módon nyerend elintéztést, hogy ezen a szállító-társulat által netán elkövetendő eljárás ugyan nem fogatosítható, hanem a fönemlített esetekben a vasuti társulat jogában áll a tárgyak elárvereztetését kérelmezhetni és saját követeléseinek kielégítését a törvény értelmében érvényesíthető elsőbbségi bejelentvény által eszközölhetni.

Az országos magyar iparegyesület nemzetgazdasági szakosztálya ma, pénteken, este 6 órakor ülést tart, melynek tárgya: A pénzügyek állapota, tekintettel a nemzetgazdaságra.

A hivatalos lap kimutatás a szerint veretett tavaly 10 frankos arany 13,384 darab 57,205 frt 20 kr.; 20 frankos arany 244,505 darab 1,980,490 frt 50 kr.; egy forintos ezüst 2,338,364 frt; tíz krajczáros váltópénz 1 millió 66,053 darab 106,605 frt 30 kr.; egy krajczáros 3 millió 703,000 darab 37,030 frt, összesen 7,365,306 darab 4,516,695 frt értékben.

A budapesti gabna- és értéktözsderől, márczius 5. Gabonában a vételkedy igen gyöngye, árak nem változtak, tengeriben némileg szilárdultak. A tőzsde ma nyugodt volt, árfolyamok valamivel lanyhábbak. Jegyzéseink a következők: Magyar hitel 160.50—161, anglo 37.50, földhitel, szilárdak 63.25, municipális 35, takaré- és hitel 63—62.50 pesti közuti 350, vasuti kölcsön 96.50, buda-óbudai 34.50, orsz. közp. 84.75, egy. m. gőzhajóz. 8—7, Drasche-féle 200 frtjával kötve. Valuták lanyhák, 20 frankos arany 8.88, es. arany 5.27, Schlick-féle 165, tallér 1.65.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. márczius 5-én.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Adva		Tartva		Magy. vasuti köles (120 frt ez.)		Adva		Tartva		
Hang.	Font	Font	Frt	Beiz.	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva
Buza, bászági ó v. uj	83	7.80	7.95	315	990	1000	600	418.	420.	147.50	148.	96.15	96.75			
" " " "	85	8.05	8.10	300	390.	400.	200	160.	165.	105.	106.	850.	860.			
tiszv. " " "	87	8.15	8.20	300	390.	400.	200	248.	250.	44.	44.50	241.50	241.75			
" " " "	83	7.95	8.05	300	390.	400.	200	630.	650.	970.	972.	535.	537.			
" " " "	85	8.15	8.20	200	195.	200.	500	7.	7.25	205.	206.	2030.	2035.			
pestim. " " "	87	8.15	8.20	300	347.50	348.50	200	395.	370.	205.	206.	2030.	2035.			
" " " "	83	7.85	7.95	200	105.	120.	200	234.	236.	204.	205.	2030.	2035.			
" " " "	85	8.10	8.20	200	105.	120.	200	85.	86.	204.	205.	2030.	2035.			
fehém. " " "	87	8.10	8.20	200	55.	60.	200	105.	107.	446.	448.	319.50	320.50			
" " " "	83	8.05	8.15	80	34.25	35.	100	103.	104.	156.	156.50	210.75	211.25			
" " " "	85	8.25	8.30	85	37.	37.50	200	165.	167.	156.	156.50	210.75	211.25			
" " " "	87	8.10	8.20	160	160.25	160.75	200	116.	118.	156.	156.50	210.75	211.25			
báskai " " "	83	8.10	8.20	200	53.	53.50	500	170.	175.	156.	156.50	210.75	211.25			
" " " "	85	8.10	8.20	100	63.	63.25	200	80.	82.	156.	156.50	210.75	211.25			
" " " "	87	8.10	8.20	50	62.50	62.75				156.	156.50	210.75	211.25			
Rozs. 80 fnt után	5.60	5.65	100	54.	56.					156.	156.50	210.75	211.25			
Arpa, maláta 72	4.40	4.70	200	188.	192.					156.	156.50	210.75	211.25			
abraknak 72	3.95	4.15	500	748.	750.					156.	156.50	210.75	211.25			
Zab 60	2.25	2.28	200	390.	395.					156.	156.50	210.75	211.25			
Tengeri, bászági, mérője	4.75	4.80	100	65.	66.					156.	156.50	210.75	211.25			
másnemű	4.70	4.75	70	40.	41.					156.	156.50	210.75	211.25			
Köles 83	4.70	4.75	50	47.	48.					156.	156.50	210.75	211.25			
Repec, fekete 75			80	84.75	85.					156.	156.50	210.75	211.25			
bánati 62			100	2400.	2425.					156.	156.50	210.75	211.25			
			1000	182.50	183.50					156.	156.50	210.75	211.25			
			100	50.	54.					156.	156.50	210.75	211.25			
			100	66.	67.					156.	156.50	210.75	211.25			
			40	42.	44.					156.	156.50	210.75	211.25			
			60	40.	42.					156.	156.50	210.75	211.25			
			500	49.	51.					156.	156.50	210.75	211.25			
			500	37.	40.					156.	156.50	210.75	211.25			
			200	290.	295.					156.	156.50	210.75	211.25			
			200	118.	150.					156.	156.50	210.75	211.25			
			160	149.	150.					156.	156.50	210.75	211.25			
			200	233.	235.					156.	156.50	210.75	211.25			
			500	805.	815.					156.	156.50	210.75	211.25			
			300	112.	114.					156.	156.50	210.75	211.25			
			100	638.	642.					156.	156.50	210.75	211.25			
			100	21.50	22.					156.	156.50	210.75	211.25			
			1000	440.	445.					156.	156.50	210.75	211.25			

A „KÖZÉPPÁRT”-ra

Előfizetési feltételek:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

egész évre 16 forint

fél évre 8 „

negyed évre 4 „

Egyes szám 6 krajczár.

Hirdetmények díja:

6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr. Nyilttéri petitsor 50 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.

Hirdetmények elfogadtatnak a kiadóhivatalon kívül egyedül Haasenstein és Vogler hirdetésfelvételi hivatalában Budapesten: Dorottya-utca 3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10.sz. Prága: Graben 27.

HIRDETÉSEK.

Áruházmegnyitás!

Ezennel tiszteletteljesen tudatjuk, hogy

kész

fehérnemű, vászon, asztalnemű

és

szövött áru gyári raktárunkat

f. évi márczius 2-án áruházunkba

váczi-utca 4-ik sz. tettük át,

mely tőzsomszédságban van azon házzal, melyben raktárunk 71 év óta fenáll.

Eddigi szives pártfogásért köszönetünket mondva, magunkat további kegyeibe ajánlva maradjunk mély tisztelettel

Kollarits József és fiai

„YPSILANTHOZ.”

HIRDÉTMÉNY.

Apesti hazai első takarékpénztáregyesület évi rendes közgyűlése

folyó évi márczius hó 21-én délután 4 órakor fog az intézet helyiségében megtartatni.

Tárgyai:

1. Igazgatói jelentés.
2. Az 1873. évi forgalom és mérleg közzététele.
3. A tiszta jövedelemről rendelkező.
4. Az alapszabályok 10. §-a értelmében 15 választmányi tag választása.
5. Választmányi előterjesztések és azok feletti határozat.

Mely közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 3. §-a értelmében szavazati jogukat csak személyesen megjelenő oly részvényesek gyakorolhatják, kiknek részvényük a közgyűlést megelőzőleg 3 hóval nevékre iratott.

Kelt Budapesten, a választmányának 1874. évi február 20-án tartott üléséből.

Magyar László
titkár.

Hajós József
igazgató.

(Utánnomat nem díjazatik.)

Dr. Schwaiger

növény-kivonata

jótállás mellett négy hét alatt gyökeresen gyógyítja még a megrögzött férfi-tehetetlenséget is; minden más nemző-szerri (férfi és női) betegségeket legrövidebb idő alatt. Egy üveg ára 2 frt o. é. használati utasítás és levelezéssel, az összeg beküldése vagy utánvét mellett közvetlenül

Dr. Schwaigertől

Bécsben, VII. Schottenfeldgasse 60.

A név és lakhely hibátlan és olvasható följegyzése kéri.